

Projektbeskrivning

Från tanke till handling – att genom gränsöverskridande kommunikation söka nya metoder för att utveckla profession och läsfrämjande verksamhet för små barn

Litteraturen lämnar bokens blad
den skuttar
den studsar
den tar en melodi
ner i barnets mage

Sammanfattning

Genom att utveckla metoder som gestaltar och kommunicerar litteratur och läsning till små barn vill vi skapa långsiktig och lustfylld barnverksamhet på bibliotek. Det sker i en process av kollegialt lärande mellan yrkesgrupper för fördjupad professionell kompetens.

Bakgrund

Vi vill utforska om vi, genom ett icke-traditionellt arbetssätt, kan visa på möjligheter till utvecklingsarbete och förnyelse inom befintlig verksamhet. Upplevd brist på förberedelse och få möjligheter till utvärdering gör att många inom bibliotekssfären inte upplever sig ha tid med utvecklingsarbeten/projekt och istället arbetar med ad hoc-lösningar vilket leder till ständig frustration.

Genom att arbeta processororienterat vill vi via gränsöverskridande kollegiala samtal få igång utvecklingsarbeten riktade mot små barn. Vi vill att de delvis dolda resurserna inom biblioteken skall lyftas fram och med hjälp av nya verktyg komma de små barnen och deras förmedlare av språk och litteratur till godo.

Som yrkesgrupp måste vi även fundera över hur vi kommunicerar kompetens, verksamhet och möjligheter till omvärlden. Är det så att professionell osäkerhet, upplevd tidsbrist och ständiga neddragningar skapar hinder för utveckling och samverkan?

Gränna bibliotek

Gränna bibliotek är sedan 2002 beläget i Grenna Kulturgård som rymmer tre skilda verksamheter: integrerat folk- och skolbibliotek, turistbyrå och museum. En stor ökning i besök och utlåning och har lett till att tjänsterna på biblioteket successivt förändrats och utökats från två deltidstjänster, varav en assistent, till två heltidstjänster: kdb-chef/bibliotekarie och barn- och ungdomsbibliotekarie. Tjänsten som barn- och ungdomsbibliotekarie tillsattes 2004 vilket skapade helt nya förutsättningar för en strukturerad och långsiktig barnverksamhet. Ett arbete med de små barnen påbörjades. Formen för arbetet blev programmet Tick tack. Lust och inspiration är ledord i mötet med såväl barn som vuxna. Detta har resulterat i ett upparbetat och väl fungerande samarbete med förskola, familjecentral, Öppna förskolan och dagbarnvårdare.

Tick tack

Grundtanken med Tick tack är att vara en väg in i språket. Den här tanken inbegriper alla barn. Alla är välkomna. I projektet vill vi utveckla metoden i olika miljöer och i olika barngrupper med olika förutsättningar.

Tick tack är ett program med dikter, sånger, ramsor och ibland berättelser för barn i förskoleåldern. Programmet används under en hel termin vilket ger tillfälle till upprepning och igenkänning, som små barn vill ha. Texterna kompletteras av illustrationer i ordets vidaste mening: visuellt, med ljud, rörelser eller musik. Genom ett tema skapas dynamik mellan de korta texterna, tillsammans berättar de en historia. Barnen inbjuds att delta så fort de känner igen sig, vill och kan. Viktigt är också att ge även den mest rutinerade förskollärare något nytt eller oväntat! Det är en öppen verksamhet som riktar sig till såväl barn som är hemma med sina föräldrar, som till barn hos dagbarnvårdare och i förskola. Man väljer själv om man vill delta en gång eller regelbundet.

Förutom arbetskostnaden är kostnaden för att genomföra Tick tack mycket låg. Det är tidskrävande att ta fram ett program, men terminen får därmed en struktur som övrig barnverksamhet på olika sätt relaterar till. Positiv respons är anledningen till att Tick tack nu pågått i tio terminer med olika program. Mer än 1 800 barn och vuxna har under åren deltagit och ofta har de förstått haft en ryggsäck full med böcker med sig hem.

Råslätts bibliotek

Råslätt är en kommunal del i Jönköping där det talas många modersmål. Råslätts bibliotek är ett integrerat folk- och skolbibliotek beläget mitt i Stadsgården som även rymmer högstadium, fritidsverksamhet, badhus och familjecentral/öppen förskola. På biblioteket arbetar kdb-chef/bibliotekarie, barn- och ungdomsbibliotekarie och en assistent.

Den nyutbildade barnbibliotekarien, som sedan årsskiftet är ny på sin tjänst, upptäckte via efterfrågan att det fanns behov av att utveckla verksamheten för barn i åldern 0-1,5 år. Efter studiebesök på Tick tack på Gränna bibliotek och samtal kring arbetsmetoden börjar hon under våren 2010 använda Tick tack med stöd av Jenny Meyer, barn- och ungdomsbibliotekarie vid Gränna bibliotek.

Råslätts bibliotek har tidigare deltagit i utvecklingsarbeten initierade av länsbiblioteket. I mitt land finns många träd, en antologi som bygger på vuxnas berättelser och barn målningar, växte fram i samverkan mellan förskolor, bildpedagog och bibliotek under 2003. I projektet *2020 Mars Express*, delfinansierat av Kulturrådet, byggdes miljöer framtagna av barn och ungdomar upp på Råslätts bibliotek.

Värnamo Bibliotek

Värnamo Bibliotek har i dagsläget tre barnbibliotekarier, en på heltid och två på deltid. Barnbibliotekarierna arbetar långsiktigt med att tillgodose kommunens alla barn med litteratur och läsinspiration, från de allra yngsta som vi når via BVC till gymnasiets sista årskurs. Värnamo Bibliotek har de senaste åren deltagit i flera av Länsbibliotek Jönköpings projekt för barn och ungdomar, nu senast projektet "Att läsa och berätta gör förskolan rolig och lärorik". Genom detta projekt har Värnamo Bibliotek utvecklat en mycket bra dialog med förskolan, och vi hoppas att genom en kontinuerlig fortbildning kunna erbjuda kvalitativt kunnande till förskolans barn, pedagoger och modersmålpedagoger. "Tick-tack" är ett bra sätt för oss att även fortsättningsvis lägga fokus på samarbetet med förskolan.

Länsbibliotek Jönköping

Länsbibliotek Jönköping har via kontakter och samtal fått många positiva signaler kring samarbete och samverkan mellan institutioner och enskilda som arbetar med kultur och lärande för barn i länet. Man vill gärna ha en ökad samverkan med biblioteken samt få möjlighet att dela med sig och reflektera både kring det egna och andras arbetssätt. Tanken är att genom möten där olika teorier och arbetsmetoder presenteras, diskuteras och prövas över professionsgränserna utvecklas deltagarna både individuellt och kollektivt.

Biblioteken blir navet, den kommunikativa scenen i länet.

Redan i vår inbjuder länsbiblioteket till ett första tillfälle då Tick tack presenteras för bibliotekspersonal och övriga intresserade i länet. Genom att processen fortsätter skapas möjlighet till nya nätverk, fördjupade samtal och kollegialt lärande mellan professioner och vidare till praktiskt arbete och möte med små barn och vuxna i deras närhet.

Genom projektet Att läsa och berätta gör förskolan rolig och lärorik har dialogen och samarbetet mellan länsbiblioteket och HLK (Högskolan för lärande och kommunikation, Jönköping) utvecklats på flera plan. Vid varje nytt samtal synliggörs nya beröringspunkter och möjligheter att genom samverkan utveckla verksamheterna, professionerna och genom det stärka små barn språk- och läsutveckling. Under våren fortsätter de påbörjade samtalen kring processen Från ord till handling. Idéer som finns är bl.a. att via artiklar lyfta fram sambandet mellan teori och praktik samt att involvera studenter i projektet.

Dans i Jönköpings län

Under 2010-2011 ska danskonsulenterna i Jönköpings län genomföra en utvecklingsperiod "Metodutveckling - dansföreställningar i barnens rum". Denna inkluderar en inspirationsvecka under hösten 2010 samt individuella

arbetsdagar. Inspirationsveckan ska innehålla praktiska verkstäder, diskussioner, exempel på barnföreställningar samt en / flera föreläsningar, och blir främst riktad mot dansare och koreografer, men även barnkulturansvariga, grundskole- och danslärare, länskonsulenter, med flera.

Målet är att frilansdansarna i länet som vill arbeta med föreställningar i barnens rum får inspiration utifrån barn/berättelse/danskunskap/danskonst fokus; och att frilansdansarna och länets barnkulturarrangörer får möjlighet att utveckla strukturförslag och förutsättningar för samarbete till förmån för barnpubliken.

Samverkan med "Från tanke till handling" är en viktig del av danskonsulentens arbete, speciellt gällande fokus på 'berättelsen' i dansföreställningarna samt hur man kan använda rörelse inom metodutvecklingen med Tick tack.

Danskonsulenten får möjlighet att:

bidra till att utveckla Tick tack genom icke-traditionellt arbetssätt inkludera Tick tack-arbetet i inspirationsveckan arbeta fram förslag på hur dansare i länet som redan arbetar med barnlitteratur kan bidra till Tick tacks användning.

"Metodutveckling - dansföreställningar i barnens rum" ingår i Dansröster hösten 2010. Dansröster är Dans i Jönköpings läns årliga satsning på professionell dans på icke-sceniska platser.

Målgrupp

De små barnen (0-7 år), föräldrar, förskollärare, dagbarnvårdare och andra vuxna som finns runt barnen.

Yrkesgrupper som arbetar med och för barn inom områdena kultur, förskola, öppen förskola/familjecentral och högskola.

Mål

Det lilla barnet, dess språk och kompetens är projektets fokus. Målet är att väcka språkglädje och inspirera till lek och läsning. En förutsättning för att uppnå detta är kompetenta vuxna, trygga i sin profession.

Vi vill:

- inspirera barn, föräldrar och pedagoger till att läsa och använda bibliotekets resurser
- inspirera till långsiktig och lustfylld barnverksamhet på bibliotek
- utveckla metoder i arbetet med och för de yngre barnen och hitta nya sätt att kommunicera litteratur och läsning
- med ett processorienterat arbetssätt och i samverkan med andra professioner låta bibliotekarier reflektera och fördjupa sina yrkeskunskaper, i syfte att bättre kunna genomföra, strukturera och värdera sitt arbete

- att projektets två huvudspår, yrkesmässig utveckling och utveckling och utvärdering av Tick tack som metod, interagerar och utvecklas i samspel med varandra

Genomförande

I dialog med andra professioner har vi startat en process kring kollegialt lärande med syfte att fördjupa och stärka kompetensen hos de yrkesgrupper som arbetar med eller för små barn.

Via ett fortsatt processororienterat arbetssätt där yrkesverksamma inom kultur, förskola och högskola ingår, dvs professioner som på olika sätt arbetar med små barn, lärande och kultur, vill vi skapa utrymme för kollegialt lärande med reflexion, diskussion och praktik. Samt lära oss teoretisera den praktiska verksamheten och samtidigt utveckla konkreta verktyg för arbetet med små barn.

Vi vill:

- genom gränsöverskridande kollegiala samtal utveckla arbetsmetoder för de små barnens språkutveckling
- arbeta undersökande med olika estetiska ämnen, t.ex. i form av workshops
- få teoretiska perspektiv på barnverksamhet och praktiskt arbete
- utveckla Tick tack som arbetsmetod i olika miljöer och i barngrupper med olika förutsättningar och språkbakgrund
- arbeta fram en metodhandledning
- skapa nätverk som följer arbetet och deltar i samtal
- löpande dokumentera projektet genom ett socialt forum, t.ex. en blogg, för att dela och tillvarata den kunskap som byggs under projektets gång

Tidsplan

Projektet beräknas starta 1 okt 2010 och pågå under två år.

Scenario för år 1

- Fortsätta de samtal och den process som påbörjats.
- Skapa utrymme för samtal, reflektion, formulerande av tankar och på så sätt skapa lust till utveckling inifrån den egna professionen och kompetensen.
- Forma nätverk och strukturer för det processororienterade arbetssättet.
- Arbeta fram sätt som dansen kan bidra till utvecklingsprocessen
- Anlägga teoretiska och filosofiska perspektiv på barnverksamhet.
- Arbeta praktiskt med små barn med olika förutsättningar i olika miljöer.
- Kompetensutveckling
- Jämföra och utbyta erfarenheter.
- Dokumentation, pedagogiska perspektiv samt projektuppföljning.
- Informera om projektet.

Scenario för år 2

- Fortsatt processarbete – från tanke till handling.
- Använda nya kunskaper och nya verktyg i den egna verksamheten.
- Arbeta praktiskt med små barn med olika förutsättningar i olika miljöer.
- Fortsatt dokumentation.
- Produktion av metodhandledning.
- Tvärkulturellt seminarium som projektavslutning.
- Uppföljning/Utvärdering.

Förväntat resultat

- Deltagare i projektet utvecklas i sin profession för att bättre möta barn och vuxna i barns närhet.
- Nätverk skapas för samarbete och samverkan mellan bibliotek och kulturverksamheter i länet, förskolor, öppna förskolor, familjecentraler (inkl. BVC) och högskola.
- Genom att utveckla Tick tack som arbetsmetod skapas bilden av biblioteket som mötesplats med tilltal och aktivitet.
- Kultursamarbete leder till nya produktioner för barn.
- De gränsöverskridande samtalen berikar de olika professionerna.

Deltagare i projektet samt projektorganisation

Deltagare i projektet:

- Länsbibliotek Jönköping
- Gränna bibliotek
- Råslätts bibliotek
- Värnamo stadsbibliotek
- Dans i Jönköpings län

Parter intresserade av samarbete:

- Högskolan för lärande och kommunikation – Genom det pågående projektet Att läsa och berätta gör förskolan rolig och lärorik har kontakten mellan HLK (Högskolan för lärande och kommunikation i Jönköping) och länsbiblioteket fördjupats och skapat goda förutsättningar för ett fortsatt samarbete.
- Förskolor, familjecentraler/öppna förskolor. Jenny Meyer, Gränna bibliotek har förankrat tankarna kring projektet hos Fausto Callegari, rektor Ribbaskolan F-6. Förankringsarbetet fortsätter.
- De regionala kulturinstitutionerna i Jönköpings län har en samverkansgrupp med fokus på barn/ungdomsverksamhet. I denna finns representanter för de olika konstområdena, dans, film, teater, musik, hemslojd, konst, litteratur samt kulturarv. Det är en självklart del av det arbetet att delta i den fortsatta processen och praktiskt där det faller sig naturligt.
- Teateri – Inledande samtal med Jan Dzedins, chef/producent på Teateri, en fri teatergrupp. Intresse finns att delta i den fortsatta processen och ev. uppsättning av pjäsen ”Ett ord är ett ord” som vänder sig till små barn utifrån ett interkulturellt perspektiv

- Jeas Konst&Musik - Jeanette Gustafsson, konstkommunikatör, tidigare pedagog på Jönköpings läns museum, ser möjligheter att via sina kunskaper och nätverk inom främst bild- och musikområdet medverka och bidra i den fortsatta processen.

Övriga kontakter:

Share Music Sweden – www.sharemusic.se

Projektorganisation

- Styrgrupp där länsbibliotek, bibliotekschefer från deltagande bibliotek samt ev. repr från HLK och annan deltagande verksamhet ingår.
- Projektgrupp.
- Olika arbetsgrupper beroende på hur och vad som utvecklas under projektet gång.

Uppföljning och utvärdering

Länsbiblioteket ansvarar för att en användbar uppföljning och utvärdering görs, i samarbete med HLK eller annan högskola. Förankringsprocess startar våren 2010.

Dessutom kommer:

- arbetsprocessen dokumenteras via personliga reflexionsloggar och gemensam blogg eller annat socialt forum för vidare kunskapsspridning
- metodhandledning produceras, formen för denna arbetas fram år 1
- projektet avslutas med tvärkulturellt seminarium

Budget år 1

Kostnad: 780 000

Egen insats: 445 000

Sökt bidrag: 335 000

Egen insats år 1:

Länsbibl. Jönköping:	186 000	Konsulent/ extern samtalsled. 15 t/v Administrativt stöd 3 t/v
Gränna bibliotek:	73 000	Bibliotekschef och barnbibliotekarie.7 t/v
Råslätts bibliotek:	73 000	Bibliotekschef och barnbibliotekarie 7 t/v
Värnamo bibliotek:	73 000	Barnbibliotekarie 7 t/v
Dans i Jönköpings län:	20 000	Danskonsulent (2 t/v 1 okt-28 feb, 5 t/mån 1 mars-30 sept
Dansföreställning	20 000	Dansföreställning med fokus på berättelsen
Summa	445 000	

Utgifter som ska täckas av bidrag år 1:

Projektledare	210 000	20 t/v
Externa arvoden	75 000	Forskning, uppföljning
Omvärldsbevakning - kompetensutveckling	40 000	
Marknadsföring	10 000	
Summa	335 000	

Jönköping 2010-03-31

Länsbibliotek Jönköping i samarbete med biblioteken i Gränna, Råslätt och
Värnamo samt Anya Ison Wallace, Dans i Jönköpings län

Katinka Borg
Länsbibliotekschef